

*Myytit, sadut ja
fantasia ovat
tutkimusretki hengen
maailmaan
ja identiteettiin*

POLKU –hanke, helmikuussa 2021

Pirkko Ilmanen

FM / kirjastopedagogi,

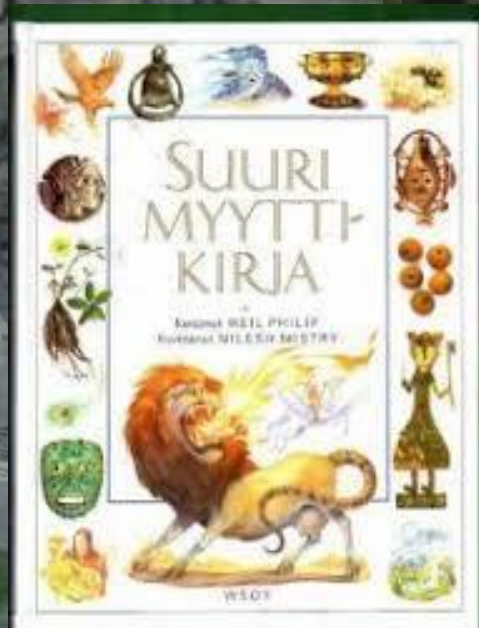
kirjallisuusterapia- ja lasten tunnetaito-ohjaaja

*Mythos = puhe,
taru*

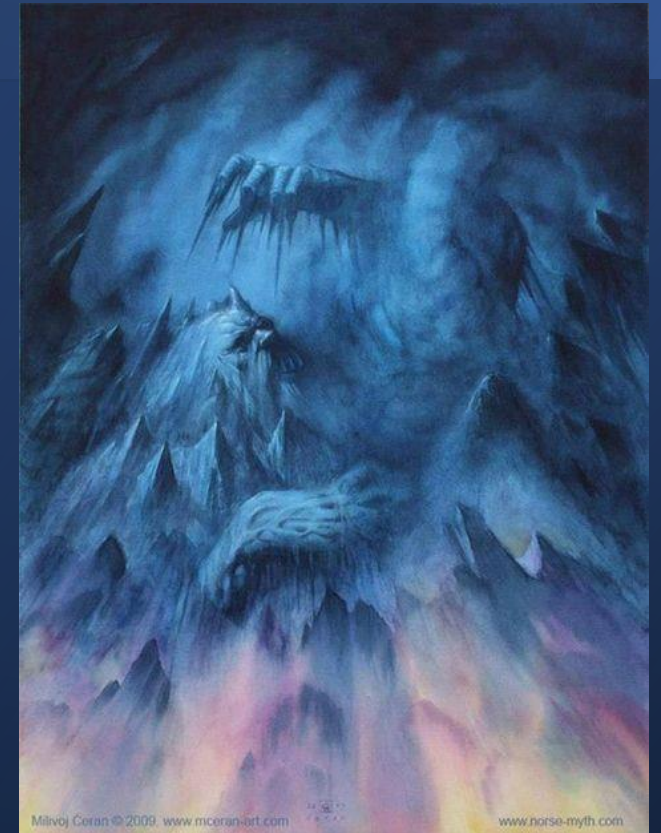
*Haltijauksesta
tarinoiksi*

*Maailman
myytit,
ihmiskunnan
muisti ja
tunnevarasto*

Skandinavisessa mytologiassa Ginnungagap "ammottava kuilu" on maailman alussa ollut tyhjiys, joka erotti kylmyyden ja tulen maailman toisistaan. Kylmyyden maailmasta Niflheimistä valui vettä Ginnungagapiin ja jäättyi siellä. Tulen maailman eli Muspelheimin kuumat höyryt sulattivat osan jäästä. Sulassa vedessä syntyi elämä sekä ensimmäinen elollinen olento, jääjättiläinen Ymir.

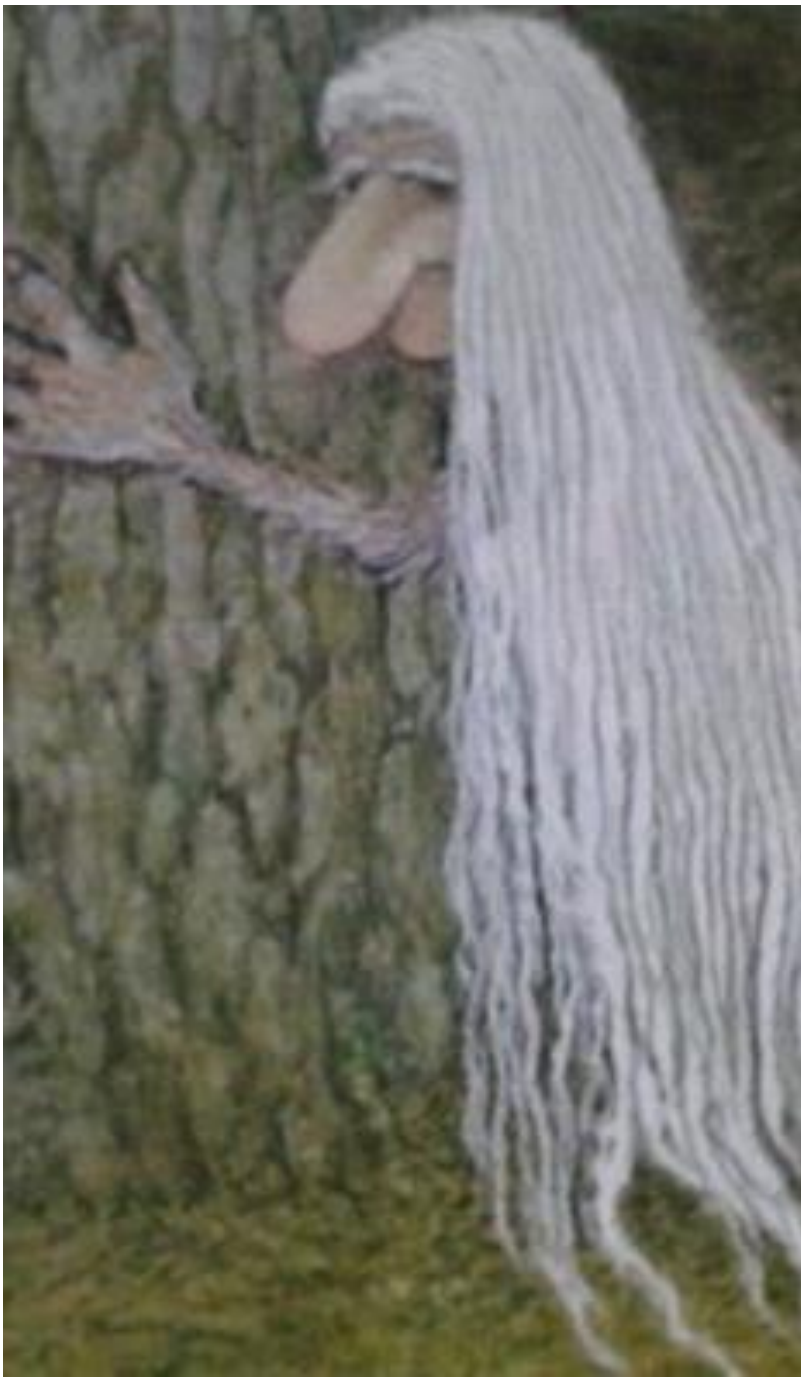
*Mytologioiden
jumalat
ja oudot otukset*

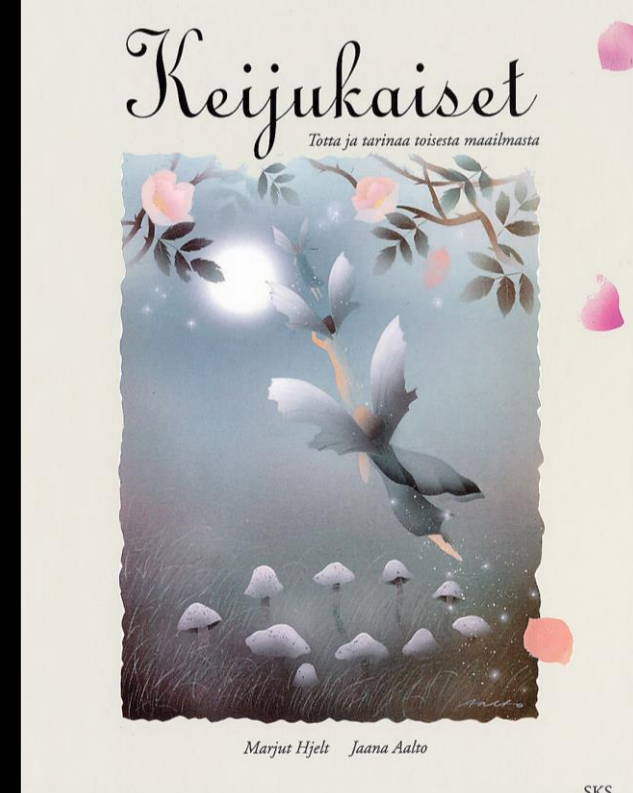
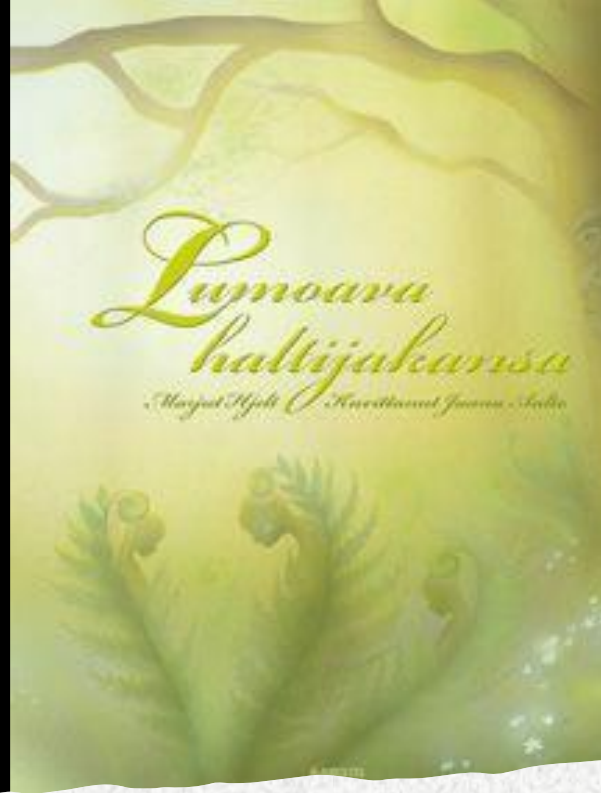

Hirviöitä ja haltijoita

korkeus n. 50 cm
usein silmä-, käsi- ja jalkapuolia
osa ruumiista karvan peitossa, osa paljasta
osaavat lentää
asuvat kalmakuusten juurella
puhe urahtelua, yksinkertaista
riidanhaluisia

Keijukaislajien runsautta

Keijukaishoroskaappi

Keikas

Syntynyt Maaäidin lepokuussa eli 11.11–7.12.

Keikkaat ovat keijukaisradan hurjapäitä. Ne tekevät, mitä tahtovat seurauksista piittaamatta. Huvitukset vetävät niitä voimakkaasti puoleensa. Keikkaat ovat uskollisia ystäviä, mutta pelottavia vastustajia. Niiden lempiväri on musta ja onnenkasvi kuusi.

Keikkiäinen

Syntynyt Mustien varjojen kuussa eli 8.12.–2.1.

Keikkiäiset ovat iloisia, seurassa viihtyviä keijukaisia. Ne ulkoilevat mielellään ja tutustuvat kernaasti toisten keijukaislajien edustajiin. Keikkiäiset lihovat helposti, vaikka ne rakastavatkin liikuntaa, esimerkiksi tanssia. Niiden lempiväri on punainen ja onnenkasvi saniainen.

Kolsijainen

Syntynyt Hopeisen lumen kuussa eli 3.1.–28.1.

Kolsijaiset viihtyvät yksin. Jos ne kuitenkin kaipaavat seuraa, ne hakeutuvat itseään van-

hempien ja viisaampien olentojen, kuten tietäjien ja velhojen pariin. Ne antavat itsestään arvokkaan vaikutelman, mutta ovat pohjimiltaan rajuja. Niiden lempiväri on graniittiharmaa ja onnenkasvi torvijäkälä.

Hittunen

Syntynyt Smaragdimaan kuussa eli 20.3.–15.4.

Hittuset tuntevat oman arvonsa, vaatimattomuus ei niitä kaunistaa. Ne ovat määrätietoisia, olivatpa niiden aikomukset sitten jaloja tai alhaisia. Ne haluavat johtaa. Hittuset tarvitsevat vauhtia elämäänsä. Niiden lempiväri on viininpunainen ja onnenkasvi orapihlaja.

Fir darrig

Syntynyt Kultaisen lumen kuussa eli 29.1.–24.2.

Fir darrigit ovat juhlissa ja mukavassa seurassa viihtyviä keijukaisia, joiden sanomisia ei aina tarvitse ottaa kovin vakavasti. Ne haluavat olla mielellään huomion keskipisteinä ja ovat sen vuoksi taitavia esiintyjiä. Niiden lempiväri on sininen ja onnenkasvi neliapila.

Leprekauni

Syntynyt Lehvätuikkeen kuussa eli 16.4.–13.5.

Leprekaunit ovat keijukaisradan materialisteja. Ne rakastavat kauniita vaatteita, huonekaluja ja rahaa. Yleensä ne keräilevät jotakin, esimerkiksi kolikoita tai jalokiviä. Leprekauneja kiinnostaa syvälinen pohdiskelu enemmän kuin pintapuolinen jutustelu. Niiden lempiväri on keväenvihreä ja onnenkasvi esikko.

Vedenkeiju

Syntynyt Kristalliveden kuussa eli 25.2.–19.3.

Vedenkeijut ovat keijukaisradan herkimpiä olentoja. Ne itkevät jokaista kalaa, joka joutuu kalastajan verkkoihin. Ne haaveilevat suuresta rakkaudesta, mutta eivät useinkaan huomaa sitä, kun se tulee kohdalle. Ne nauravat väärissä paikoissa. Niiden lempiväri on vedenvihreä ja onnenkasvi rakkolevä.

Suohinen

Syntynyt Rubiinimansikkakuussa eli 14.5.–16.6.

Suohiset ovat hyväntahtoisia filosofeja. Ne vaeltelevat mielellään ja tarkkailevat kaikkea näkemäänsä. Niillä on voimakas tarve suojella pienempiään, eivätkä ne kestä minkäänlaista karkeutta. Ne ovat ujoja. Suohisten lempiväri on tummanvihreä ja onnenkasvi vanamo.

Piksi

Syntynyt Vedenläikkeen kuussa eli 17.6.–17.7.

Piksit ovat puuhakkaita keijukaisia, jotka viihtyvät perheen parissa. Niistä on hauskoa leipoa kakkuja ja rakentaa majoja.

Piksit ovat yleensä hyväntahtoisia, mutta ärsytettyinä ne saattavat olla arvaamattomia. Ne ovat hyviä keksimään uusia, hassuja sanoja. Piksien lempivärejä ovat kaikki iloiset värit, niiden onnenkasvi on unikko.

Kukkulan keiju
(= tavallinen keiju)

Syntynyt Omenakuussa eli 18.7.–15.8.

Kukkulan keijut ovat yleviä. Ne haluavat olla ihailtuja ja tehdä sankaritekoja. Ne kuluttavat aikansa juhlissa ja huvituksissa ja pelkäävät yksinäisyyttä. Ne rakastuvat tämän tästä ja hemmottelevat lapsensa piloille. Niiden lempiväri on kullankeltainen ja onnenkasvi ruusu.

Kukkaiskeiju

Syntynyt Sateenlaulukkuussa eli 16.8.–10.9.

Kukkaiskeijut ovat helliä ja huolehtivia. Ne ovat kovia tekemään työtä, mutta leikkiä ja huvittelu sujuvat niiltä yhtä hyvin. Kukkaiskeijut rakastavat valoa ja pelkäävät pimeyttä. Ne elävät päivän kerrallaan. Ne ovat halutessaan hyvin lumoavia ja saavat jokaisen pään pyörälle. Niiden lempiväri on taivaansininen ja onnenkasvi kissankello.

Hörviäinen

Syntynyt Kahisevien lehtien kuussa eli 11.9.–12.10.

Hörviäiset tarvitsevat seuraa. Ne ovat hyvin epävarmoja ja kaipaavat alituisesti muiden rohkaisuja ja mielipiteitä. Ne ovat uteliaita, niitä kiinnostavat vieraat paikat ja otukset. Ne eivät ole erityisen avuliaita. Ne ihailevat käsityöaitoja, vaikka ne itse ovat melko kompetenttejä käsistään. Niillä on omalaatuinen huumorintaju. Niiden lempiväri on punaruskea ja onnenkasvi tammi.

Männinkäinen

Syntynyt Itkukuussa eli 13.10.–10.11.

Männinkäiset tietävät omasta mielestään kaiken tietämisen arvoisen. Ne jakavat mielellään ohjeita ja neuvoja muille. Ne ovat älykkäitä ja tekevät mielellään tyhmemmillen kiusaa. Niitä kiinnostaa kaikki salaperäinen ja ne rakastavat öisiä huvituksia. Niiden lempiväri on violetti ja onnenkasvi puolukka.

Mikä on sinun keijuhoroskooppisi?

Asuinpaikka:

Ulkonäkö:

Koko (pituus ja korkeus):

Luonne:

Ravinto ja lempiruuat:

Harrastukset:

Lentotaito/erityistaito:

Vaarallisuusaste (0-10):

Hoito-ohjeet:

Karkotusloitsu:

Minun ihmeelentoni

-muuta haltijaksi

-minkä haltija /sucjelija se on?

-mitä tapahtuu kun haltijasi suuttuu?

-keksi lepytyskeino tai -loitsu!

musiikki:

<https://www.youtube.com/watch?v=LFGsZ6ythQQ&t=30s>

Kirjoita haltijakielellä runo tai loitsu! Sindarinkielinen sanakirja löytyy:

<https://www.ambar-eldaron.com/english/downloads/sindarin-english.pdf>

"Ada Annabon
baneth bassoneth,
qwaeron, lebethron.
Cannui, cathui
Rochirrim
curunir tirith."

Kirjallisuutta pohjoismaisista myyttisistä haltijoista ja muista ihmeolennoista

lähde: Runomatkaopas. Harjoituksia ja työpajoja lapsille (Ilmanen & Kotka & Pulli & Venho)

TIETOKIRJOJA

Egerkrans, Johan: *Pohjoismaiset taruolennot*, Minerva, 2014
Gaiman, Neil: *Pohjoisen mytologia*, Like, 2019
Kalevala, useita kustantajia ja painoksia
Koski, Mervi & Valojärvi, Laura: *Hirviökäsikirja*, Karisto, 2010
Kotka, Riika: *Tarinat tunteiden tulkkina*, PS-kustannus, 2011
Norrena, Juho (toim.): *Ryhmä oppimaan*, PS-kustannus, 2016
Suoniemi, Karoliina: *Ihan oikeat Viikinkiajan lapset*, Avain, 2019
Lisäksi: Haltijoiden mailla -työpajan kirjalista s. 97

POHJOISMAISIA SATUJA

Andersen, H. C. & Cooke, Charlotte: *Lumikuningatar*, Gummerus, 2017
Arnold, Hans: *Hopeametsän linna. Pohjoismaisia kansansatuja*, WSOY, 1981
Egner, Thorbjørn: *Kasper, Jesper ja Joonatan. Kolme iloista rosvoa*, WSOY, 1980
Jansson, Tove: *Taikatalvi*, WSOY, useita painoksia
Kunnas, Mauri: *Viikingit tulevat!*, Otava, 2006
Lewis, Naomi & Birmingham, Christian: *Lumikuningatar*, Kirjalito, 2008
Astrid Lindgrenin rakkaimmat sadut, WSOY, 2002
Malý, Miloš: *Pohjoismaisia satuja*, Weiling + Göös, 1974
Naurava kummitus. Pohjoismaisten kummitustarinoiden antologia, Tammi, 2006
Topelius, Zacharias: *Vattumato*, Otava, 2016

TIETOKIRJOJA MYTTISISTÄ OLENNOISTA

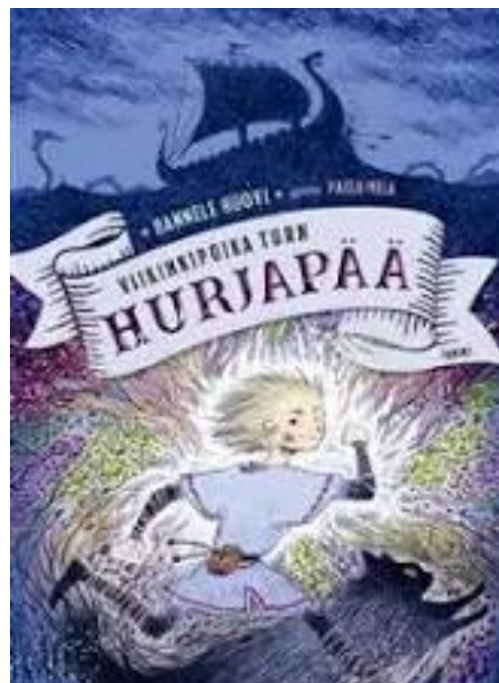
Hjelt, Marjut & Aalto, Jaana: *Taikametsä. Tarinoita ja taikoja suomalaisesta metsästä*, SKS, 2000
Hjelt, Marjut & Nuutinen, Christer: *Maanväki: totta & tarua*, SKS, 2014
Hjelt, Marjut & Nuutinen, Christer: *Veden valtiaat*, SKS, 2012
Hjelt, Marjut & Aalto, Jaana: *Lumoava haltijakansa*, Karisto, 2011
Hjelt, Marjut & Aalto, Jaana: *Keijukaiset: totta ja tarinaa toisesta maailmasta*, SKS, 2011
Koski, Mervi & Valojärvi, Laura: *Hirviökäsikirja*, Karisto, 2010
Koski, Mervi: *Suomalaisia haltijoita ja taruolentoja*, Karisto, 2007
Ojanen, Eero & Jokinen, Ari: *Peikot, keijut & haltijat*, Minerva, 2007
Ojanen, Eero & Linnea, Sirkku: *Suomalaiset taruolennot*, Minerva, 2017
Ranta, Elina & Ranta, Maija: *Haltijojen mailla, maahisten majoissa: maan, metsän, veden ja vuoren väki*, WSOY, 1996
Timonen, Eija & Kurkinen, Maileena: *Vedenhaltijat*, SKS, 1988

KAUNOKIRJALLISUUTTA KEIJUISTA JA MUISTA IHMEOLENNOISTA

Aarnio, Reeta: *Maan, veden ja tulen väki*, Otava, 2013
Colfer, Eoin: *Artemis Fowl*, WSOY, 2001
Harrison, Michelle: *13 lahjaa*, Tammi, 2011
Isto, Sanna: *Maan alaiset*, WSOY, 2016
Kjær, Jan: *Täynikmä 1: Ensimmäinen tulikoe*, Sanoma Magazines Finland, 2007
Mady, Elena: *Ella Auran tuomiopäiväkirja*, WSOY, 2011
Martin, George R. R.: *Jäälohikäärme*, Kirjava, 2016
Ohtonen, Kimmo: *Ikimaa – soturin tie*, Otava, 2018
Parvela, Timo & Sortland, Bjørn: *Kepler62. Kirja yksi, Kutsu*, WSOY, 2015
Simukka, Salla: *Sisarla*, Tammi, 2016
Tolkien, J. R. R.: *Taru sormusten herrasta*, WSOY, 2007
Tolonen, Tuutikki: *Mörkövahti*, Tammi, 2015

Haltijamaan kartta

Tietäjiä ja taikaa; uutuuksikirjavinkit!